

SEOSKI TURIZAM

Ukus naših sela

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA
Bjelasica, Komovi & Prokletije

365

Bed&Breakfast (smještaj na selu)

Sela u podnožju pitome Bjelasice, u dolinama Tare i Lima, među najljepšima su u Crnoj Gori. Ne izdvaja ih samo ljepota ambijenta, svi oni planinski biseri ovog područja—visoki vrhovi pod snijegom, guste stare šume, livade i pašnjaci, mnoštvo izvora i rječica, već i zbijenost kuća i sačuvana tradicionalna arhitektura. Poznata su i po vrijednim, izuzetno gostoljubivim, srdačnim i toplim domaćinima i vrhunskoj hrani.

Sela Lubnice (u opštini Berane), Bistrica (Bijelo Polje) i Lipovo nedaleko od Kolašina, oдавно su poznata planinarima i ljubiteljima prirode. Kroz njih vode putevi, pješačke i biciklističke staze, ka atraktivnim turističkim destinacijama (vrhovi i jezera Bjelasice i Sinjajevine, stari manastiri i mostovi, ribolovni reviri, pećine...). Kod domaćina su se prolaznici i gosti uvijek mogli snabdjeti namirnicama, a sada mogu i da prenoće ili borave na gazdinstvima. Ovo su pitomi, plodni krajevi. Planine Crne Gore možda već pamтите po fantastičnom mirisu i ukusu šumskih jagoda, borovnica, malina.

Sve ono što i sami možete pronaći i ubrati u okolnim šumama i na livadama, ponudiće vam i domaćini u Lipovu, Bistrici i Lubnicama, ali u obliku sokova, džemova, slatkog. Zapamtite i njihove voćnjake. Pa njihov med i čuveni lisnati sir. Jela od kukuruznog brašna mljevenog na kamenu.

Pamtite njihove pite i kolače, domaću rakiju, koja će vam se samo u početku činiti suviše jakom. A i kafa će vam ovdje biti nova i drugačija. Kao, uostalom, i onaj prvi jutarnji pogled na nebo i svijet, kroz prozor stotinu godina stare drvene ili kamene kuće.

A možda ćete najviše pamtiti upravo - domaćine. Rado će prihvatiti vašu pomoć u štali ili na livadi, otkriće vam tajnu pripreme sira tankog kao papir ili kiselog mlijeka koje se nožem može sjeći. Reći će vam, a to ćete i sami shvatiti, da su neizmjereno bogati – jer imaju djecu. Troje, četvoro, petoro djece. Sklad, radost i ljepota njihovih harmoničnih porodica, povezanih ljubavlju i međusobnim poštovanjem, kao i usklađenost s prirodom i poštovanje prirode, djelovaće na vas ljekovito i okrepljujuće. Učiniće i vas – bogatim i srećnim.

LIPOVO

Dolina rijeke Plašnice u kojoj se smjestilo Lipovo dovoljno je duga, a visinska razlika dva kraja dovoljno velika da i selo bude podijeljeno na Donje i Gornje.

U ljepoti nema razlike, samo je gornje bliže zvijezdama pa je malo svježije, a asfaltni put postaje makadam koji vodi u katune, na Sinjajevinu. U donjem je izvor čuvene vode i izlaz na magistralni put prema Mojkovcu i Kolašinu. Čitav taj prostor sela u kome ćete vidjeti veliki broj starih kuća, autentične planinske arhitekture, štiti i ukrašava lanac moćnih Moračkih planina s jedne i rub Sinjajevine s druge strane. Slika je u proljeće fantastična: vrhovi pod snijegom bliješte od sunca, a u dolini sve cvjeta, i livade i voćnjaci, miriše preorana zemlja.

Seosko domaćinstvo – Veliki lug

Jesmo li zaista u Lipovu ili na prvoj stranici bajke? Na samom vrhu sela, u zaseoku Klisura, na 1300 metara nadmorske visine, kao stražar čvrsto stoji stara kuća Dulovića. Veliko porodično imanje do koga vodi 800 metara makadamskog puta, nekad je bilo katun, od maja do novembra ovdje su izdizali sa stokom. Čarobno je zaista. Planinski divovi (Jablanov vrh, Crvena greda, Gradište, Vratlo) dišu vam u vrat. Zove vas dvostruki izvor rijeke Plašnice. Brijest i jasen ispred kuće žele da vam došapnu legendu, ali čekaju noć i zvijezde.

Kuća je izgrađena u 19. vijeku, 1860. godine. Široki kameni zidovi i mnogo starih drvenih predmeta (od škrinje do držača zavesa), kreveti od lučevine, dušeci i jastuci od vune, ručni rad, vratiće vas u prošlost i dočarati vam kulturu življenja koja još nije zaboravljena.

Vaša domaćica Gordana je žena-zmaj, ogromne energije. Nikad, kaže, ne bi mogla da živi u gradu – sputana. Dragan je smiren kao i svi koji znaju da obrađuju drvo i naprave krov od šindre. Ponosni su Dulovići, imaju petoro djece. Iako sada zbog škole žive u manjoj kući na dnu sela, odrasli su ovdje.

Sve će vam pokazati: gdje da nađete kupine, borovnice, maline, divlje kruške. Zajedno možete brati čajeve (vranilovu travu, kantarion, jabučnjak), vaditi krompir, skupljati sijeno, praviti sir. Ili jednostavno uživati na travi, izvan vremena. Letjeti s orlovima, kroz prvu stranicu bajke.

Smještaj: Tri sobe, 16 osoba

Seosko domaćinstvo – Miškova farma

Kuća Milijanke i Miška Puletića ima preko stotinu godina (kada je obnovljena 1965, za krov je trebalo prodati 50 ovaca!). Jutarnji pogled na Tornu i druge Moračke planine, moćne, gorde, čini se nedostižne (a tako blizu!) doživjećete kao životnu nagradu. Daščani pod, ručno tkani prekrivači od vune, jorgani od vune, samo su neki detalji zbog kojih će vam kod Puletića biti ugodno i toplo. Doručak je posebna priča. Domaći hljeb pečen u šporetu na drva, lisnati sir, kajmak, priganice, kačamak, cicvara, jela ispod sača ili pastrmka iz njihovog malog ribnjaka – sve sami specijaliteti.

Probajte Miškovu rakiju s lincurom, Milijankin sok, ili čaj. Možete i sami da pripremite roštilj, ili pomognete domaćinima u sakupljanju sijena ili muži. Puletići imaju krave, ovce, koze, svinje, kokoške, pčele, voćnjak, njivu – posla ima uvijek.

Smještaj: Tri sobe, za 10 gostiju

BISTRICA

Bistričani kažu da je ovo najljepši, najatraktivniji dio bjelopoljske opštine, najvećih potencijala. Podsjećaju da je nekad ovo područje bilo veoma razvijeno, pa je i struju imalo prije grada Bijelog Polja. Učiniće vam se više kao konglomerat sela i zaselaka. U prostranom, raštrkanom naselju ima lijepih malih džamija i tradicionalnih kuća, ali je više novijih. Najniže su na 500 metara nadmorske visine, one najviše na hiljadu metara. Atraksije ovog područja su rijeka Bistrica, sa nekoliko ribnjaka i zonom za mušičarenje (fly fishing), Đalovića klisura, stari turski kameni most, manastir Sv. Nikole u Podvrhu, stara vunovlačara koja je nekad radila na vodu, lovište, ergela...

Seosko domaćinstvo – Zelena dolina

Dom Hajrije i Mifta Pilice u Bistrici idealan je za porodični odmor. Sve je tu: udobne sobe, sto u dvorištu gdje možete doručkovati uz cvrkut ptica, potok, livada, životinje, opijajući vazduh. Da se gosti, i roditelji i djeca, sasvim opuste i ulijene, prepuste predivnoj prirodi domaćice, njenom umirujućem duhu i njenoj božanstvenoj kuhinji. Nisu samo Hajrijine vazdušaste pite sirnice, kačamak, slatke gurabije—specijaliteti i poslastice, već i najobičniji „suhi hljeb“ i domaća kafa, s kockama šećera.

Mifto i Hajrija Pilica imaju dva sina i udatu kćerku. Njemački su svi naučili živjeti jedno vrijeme u Njemačkoj, a sinovi znaju i engleski. Jedan je i turistički vodič pa vas može povesti ne samo pješačkim i biciklističkim stazama u istraživanje bistričkih zanimljivosti, nego i na udaljenije destinacije. Smještaj: Četiri sobe, osam osoba

Seosko domaćinstvo – Čindrak

Na oko 900 metara nadmorske visine, u podnožju brda Kurila, nalazi se kuća porodice Čindrak. Azra i Sadik godinama se bave tovom junadi i proizvodnjom mlijeka. Imaju veliku farmu, ove godine 35 grla, a u svim poslovima na imanju učestvuje i njihovo troje djece. Koliko može, pripomaže i Sadikova majka.

O vrijednim (a tako nježnim) Azrinim rukama svjedoči cvijeće oko kuće, uredne sobe i sva ona jela koja obavezno treba probati. Naravno, izobilje mlijeka na farmi i domaća jaja čine osnovu za mnogo šta, posebno za poslastice (baklave, gurabije, urmašice). Pored masenice i raznih pita, čini se veoma zanimljivim kačamak od heljde i izuzetno zdrava i jaka - pita heljdija.

Ne brinite, u šetnji (u blizini je označena pješačka i biciklistička staza) i izletima koje vam i domaćini mogu organizovati, u branju borovnica i drenjina, u pecanju na Bistrici ili baveći se raznim seoskim poslovima, nećete razmišljati o kalorijama.

Smještaj: Pet soba, desetak osoba

LUBNICE

Lubničani su posebni, pametni na neki svoj način i veoma duhoviti. A moraju biti takvi kad im je selo posebno: nastalo je davno, na jednom posebnom, ušuškanom mjestu, gdje tri planinske rječice, Jelovica, Gunjara i Suvodo, grade četvrtu – Bistricu. Na zaravni na oko 800 metara nadmorske visine, okruženoj vrhovima ka kojima danas vode brojne staze i putevi, zemlja je dobra i plodna, a žitelji su se osim poljoprivredom bavili i drvodeljstvom. Kačarenje – pravljenje kaca – je stari lubnički zanat. Tradicionalna arhitektura je ovde očuvana, dvadesetak starih dvenih kuća su pravi ukras sela. Gostima Lubničani preporučuju da, osim Jelovice, popularnog beranskog izletišta, posjete Šiško jezero na Bjelasici. Ispričaće im i legendu o Županovoj pećini, zanimljive priče o doseljenicima, o precima i potomcima. Lubnice imaju toliko toga autentičnog i vrijednog da mogu postati brend – rijeke, jezera, šume, ljekovito bilje i šumsko voće, gljive... I sjajne domačine. Posebne i po gostoprimstvu.

Ah, da, dio priče o Lubnicama je i put koji od Berana, sve iz rijeku, vodi do sela. Romantičan i zimi, natkriven drvećem pod snijegom, i ljeti, kada je kao izmišljen za izlete. Taj put ima i svoju stijenu-čuvara, a stijena ima i lijepo ime: Zdravac (po biljci koja raste u blizini).

Čuje se samo huk rijeke i ptice. Ovdje, u lubničkom zaseoku Aluge, na oko hiljadu metara nadmorske visine, u vikendici Slavka Obradovića okruženoj stotinama stabala voćaka, čovjek bi mogao da proživi život. Novo je i udobno, urađeno „pod konac“, sa svim neophodnim i ničim suvišnim. Drvo, crveni kamen, kamin, velika terasa, a okolo šljive, jabuke, kruške, aronija, ribizla... I samo huči rijeka dolje, pjevaju ptice. Božana i Slavko su se bavili raznim poslovima, i u gradu, ali neko neumorno stvaralaštvo najjače ih je pokretalo. Otuda i više voćnjaka (oko hiljadu stabala), stado ovaca, vikendica, i kuća u centru sela. I puna trpeza. Od domaćeg likera, sokova, sarmica i turšije, do slatkog od divljih jagoda, džemova i pite od jabuka...

Obradovići imaju četvoro odrasle djece, unuke. Ljeti se i oni, kao i djeca i unuci drugih mještana, razasuti širom svijeta, vrate u dvorište lubničke škole, na staze pored tri planinske rijeke, da obnove nezaboravna druženja.
Smještaj: Kuća – tri sobe, sedam osoba.
Vikendica – za četvoro

Seosko domaćinstvo – Kuća Kljajića

Oni su mladi, vrijedni, uvijek nasmijani, i imaju četvoro djece. Njihov elan je zarazan, i sasvim prirodno poželite da im se odmah pridružite u branju malina pravljenju košnica, cijedenju sokova...

Njihova porodična kuća stara preko stotinu godina, zaštićena brdom Stubica, mali je etnografski muzej. Sve je tu, od kolijevke, preko drvenog posuđa i kalupa za pravljenje opanaka, do simbola 20. vijeka. Osim lijepog pogleda, na rijeku Jelovicu i planine, kuća pruža potpuni doživljaj drevnog načina života u planinskom selu. Upravo za ovaj projekat „Agro turizam“ – obezbjeđenje smještaja za eko turiste u autentičnoj seoskoj kući” dobili su Kljajići prvu nagradu Fonda braće Rokfeler na Forumu zelenih ideja na Zapadnom Balkanu.

Pčelarstvo je porodična tradicija koja se njeguje generacijama, pa su u posao već uključena i djeca. Uostalom, kao i u sve druge poslove na imanju. Milan i Maja proizvode vrhunski organski med, med sa voćem, medovinu i rakije od meda. Jednako ozbiljno bave se i voćem i povrćem, pa viškove svojih proizvoda prodaju bez problema – najviše malinu, šargarepu, krompir. Neumorna Maja otkriće vam nesebično svoje recepte za sokove i salate, za zdrav život. Osvojiće vas zauvijek Majina vedra energija. Kao da iz ove žene-matice isijava beskrajna, autentična ljepota i snaga Lubnica, čarobnog, posebnog mjesta posebnih ljudi.

Kontakti:

<http://www.northernexposure.me/365/seoski-turizam/smjestaj/>

Lubnice

Kljajici +382 69 738 692, +382 69 537 601

Obradovici +382 67 508 455

Lipovo

Puletici +382 68 793 935

Dulovici +382 69 561 156

Bistrica

Pilice +382 67 588 830

Cindraci +382 67 535 865

Cjelogodišnji turizam u planinskim destinacijama BiH i Crne Gore

Ova publikacija izrađena je uz podršku Evropske Unije. Sadržaj je isključiva odgovornost Regionalne razvojne agencije za Bjelasicu, Komove i Prokletije i ni na koji način ne predstavlja službene stavove Evropske Unije.

Ovaj projekat finansira EU

IPA program prekogranične saradnje
Bosna i Hercegovina – Crna Gora